

**Oświadczenie złożone przez senatorów
Wojciecha Skurkiewicza, Grzegorza Wojciechowskiego,
Zdzisława Pupę, Macieja Klime,
Andrzeja Pajaka i Dorotę Czudowską
na 60. posiedzeniu Senatu
w dniu 7 sierpnia 2014 r.**

Oświadczenie skierowane do przewodniczącego Zespołu do spraw wyjaśniania opinii publicznej treści informacji i materiałów dotyczących przyczyn i okoliczności katastrofy lotniczej z dnia 10 kwietnia 2010 r. pod Smoleńskiem Macieja Laska

Szanowny Panie Przewodniczący!

Prosimy o wyjaśnienie kilku kwestii prawnych związanych z wyjaśnieniem przyczyn i okoliczności katastrofy smoleńskiej z 10 kwietnia 2010 r.

Po pierwsze, jaka była podstawa prawna badania katastrofy smoleńskiej przez Państwową Komisję Badania Wypadków Lotniczych, czyli tak zwaną komisję Millera. Raport końcowy odwołuje się do art. 140 ust. 1 prawa lotniczego, ale jest to jedynie ogólny przepis mówiący o powołaniu komisji, nie wskazano w nim natomiast przepisu, na podstawie którego komisja podjęła się badania tej katastrofy w sytuacji, gdy na podstawie konwencji chicagowskiej z 7 grudnia 1944 r. badanie tej katastrofy przekazane zostało Rosji jako państwu miejsca zdarzenia. Na jakiej podstawie badała katastrofę komisja polska w sytuacji uprzedniego przekazania tego badania komisji rosyjskiej?

Po drugie, jak Pan wyjaśni zastosowanie wspomnianej konwencji chicagowskiej do badania katastrofy samolotu, który należał do polskiej jednostki wojskowej (36. pułk specjalny) i był prowadzony przez pilotów wojskowych, skoro art. 3 konwencji chicagowskiej stanowi, że: „a) Niniejsza Konwencja stosuje się wyłącznie do cywilnych statków powietrznych, nie stosuje się zaś do statków powietrznych państwowych. b) Statki powietrzne używane w służbie wojskowej, celnej i policyjnej uważa się za statki powietrzne państwowe”. Dlaczego Polska poddała badanie katastrofy samolotu wojskowego przepisom konwencji dotyczącej wyłącznie samolotów cywilnych?

Po trzecie, czy w sytuacji badania katastrofy na podstawie konwencji chicagowskiej Polska wyznaczyła obserwatorów obecnych przy dochodzeniu? Kiedy takich obserwatorów wyznaczono, kto i jakim aktem ich wyznaczył, w jakiej liczbie i kto został wyznaczony? Przypomnimy, że w art. 26 konwencji chicagowskiej jest mowa o tym, że: „W razie wypadku, którego doznał statek powietrzny jednego Umawiającego się Państwa na terytorium innego Umawiającego się Państwa i który pociągnął za sobą śmierć lub poważne obrażenia albo wskazuje na istnienie poważnych usterek technicznych na statku powietrznym lub w udogodnieniach dla żeglugi powietrznej, Państwo, na którego terytorium wypadek nastąpił, wdroży dochodzenie co do okoliczności wypadku, stosując się, jak dalece jego władne ustawy na to pozwalają, do zasad postępowania zaleconych przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego. Państwu, w którym statek powietrzny jest zarejestrowany, powinno się umożliwić wyznaczenie obserwatorów, którzy byliby obecni przy dochodzeniu; Państwo prowadzące dochodzenie poda do wiadomości temu drugiemu Państwu sprawozdanie i wnioski w danej sprawie”.

Po czwarte, czy Polska zwróciła się – a jeśli tak to w jakiej formie, przez kogo i kiedy – z prośbą, aby wszelkie dowody pozostały nietknięte do czasu zbadania przez pełnomocnego przedstawiciela Polski. Taką prośbę przewiduje pkt 3.4 załącznika 13 do konwencji chicagowskiej, mający zastosowanie do badania katastrofy w Smoleńsku. Przypominamy treść tego przepisu: „Jeżeli ze strony Państwa Rejestracji, Państwa Operatora, Państwa Konstruktora lub Państwa Producenta wpłynie prośba, aby statek powietrzny, jego zawartość oraz wszelkie inne dowody pozostały nietknięte do czasu zbadania przez pełnomocnego przedstawiciela Państwa, które zwróciło się z taką prośbą, Państwo miejsca zdarzenia podejmuje wszelkie niezbędne działania w celu spełnienia tej prośby, na ile jest to praktycznie możliwe i nie przeszkadza w należytych prowadzeniu badania”.

Po piąte, czy Polska zwróciła się – jeśli nie, to dlaczego, a jeśli tak, to kiedy, przez kogo i w jakiej formie – o przekazanie badania katastrofy smoleńskiej w całości lub w części Polsce lub organizacji badającej wypadki na zasadzie wzajemnego porozumienia i zgody, w trybie pktu 5.1 załącznika 13, zgodnie z którym: „Państwo miejsca zdarzenia wszczyna badanie okoliczności wypadku i jest odpowiedzialne za prowadzenie

takiego badania. Może ono jednak przekazać prowadzenie badania w całości lub w części innemu Państwu lub regionalnej organizacji badającej wypadki na podstawie wzajemnego porozumienia i zgody. W każdym przypadku Państwo miejsca zdarzenia wykorzysta wszelkie środki, aby ułatwić to badanie”.

Po szóste i ostatnie, czy Polska skorzystała – jeśli tak, to kiedy i w jakiej formie, a jeśli nie, to dlaczego – z możliwości zwrócenia się do władz USA, będących w posiadaniu istotnych informacji o katastrofie smoleńskiej, z prośbą o przekazanie tych informacji? Możliwość taką przewidziano w pktcie 5.14 załącznika 13 wymienionej konwencji: „Każde Państwo, na wniosek Państwa prowadzącego badanie wypadku lub incyden-
tu, dostarcza temu Państwu wszystkie informacje będące w jego posiadaniu”.

Z poważaniem
Wojciech Skurkiewicz
Grzegorz Wojciechowski
Zdzisław Pupa
Maciej Klima
Andrzej Pająk
Dorota Czudowska